

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեծիտի.
Վեցամսեայ 3 1/2
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դարձու է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
տ. քաղաքիւնները ամեն ամսոյ 1ին եւ
13ին կըսկսին:

Դուք երբայիք լրագրներուն համար
ծախքը առ հաշիւ վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ
իցէ գրութիւն Երեւանի քաղաքի ուղ-
ղուի. եւ ասոնց համար. ծախքը խըր-
կոյին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ՕԴՈՍՈՍ
ՊՈՐՍԱՅԻ ՊԱՇՏՈՒՄԱՆ
ՀԵՌԱԳՐԱՆՈՐ

Լոնդոն 48 օգոստոս
Օմ. Բոնոյիտէ՝ 507/8 507/8
Օմ. Փոխառութիւն 1858թ. 72 72 1/2
Օմ. Փոխառութիւն 1862թ. 593/4 70 1/4
Փարիզ 48 օգոստոս
Օմ. Բոնոյիտէ՝ 507/8 507/8
Օմ. Փոխառութիւն 1863թ. 558 75
Օմ. Պանքա՝ 685:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Շարժուաւ եւրոպական լրագրները
Ս. Լեւոնտի մէջ ստորագրուած խաղաղու-
թեան նախաշաղկի պայմանները կը բե-
րեն, որ ասանք են.

1. Տանիմարայի թագաւորը կը հը-
րաժարի Շէզվիկ—Շօլթէյնի և Սա-
ւեպուրիի գրքութեանց վրայ ունեցած
իրաւունքէն, ի նպաստ Եւրոպիոյ կայսեր
և Բրուսելի թագաւորին, և կը խոստա-
նայ ճանչել այն ամեն տնօրէնութիւնները
որ այս երկու վեհապետներն ընեն յիշեալ
գրքութեանց մէջ.

2. Շէզվիկի գրքութիւն ըսելով՝
կիմացուի նաև անոր մասն երբոք ամեն
կողմերը, ինչպէս նաև գիմացի ցամաք
երկրին մասը.

Սահմանին բաժանումը զիւրացնելու
և Շէզվիկի հողին մէջ մտած Ժիւթ-
լանտիմաներուն պատճառաւ ծագած դժ-
ւարութիւնները փայտաւորու համար, Տա-
նիմարայի թագաւորը կը հրաժարի Ժիւթ-
լանտի այն մասերէն որ Բիւլ նահանգին
հարաւային սահմանին կողմը կիսան, եւ
են Սօկէլթօնտէրի հողը, Եւրոպ. կըզ-
ղին, և Ֆօէր, Սիլթ և Բօմօէ կողմե-
րուն մասերը.

Ետնց փոխարէն՝ գերմանական վեհա-
պետները կը հաճին Շէզվիկէն հաւա-
սարաւոր մաս մը աւել Տանիմարայի Բիւլ
նահանգին և Ժիւթլանտի մնացորդ մա-
սին մէջ անոր գտնուած երկրէն, որով
Տանիմարայի երկիրն ուղիւղ դժով մը
պատուի Շէզվիկի հողէն.

Երրօէ կողմէն որ Տանիմարայի արը-
ւելեք երկրին մասն է, իր աշխարհադրա-
կան տարածութեան չափովը միայն պիտի
մնայ այս փոխարկութեան մէջ.

Սահմանադրւին որոշման մանրամասն
պարագաները վերջնական հաշտութեան
ժամանակ կարգի պիտի դրոյն.

3. Թէ՛ Տանիմարայի թագաւորու-
թեան մասնաւոր հաշտին և թէ՛ երեք դըք-
սութեանց մէկուն հաշտին եղած պարտա-
ւորը՝ յիշեալ գրքութեանց վրայ պիտի
մնան. իսկ Տանիմարայի միապետութեան
հաշտին եղած պարտքերը՝ Տանիմարայի
և գրքութեանց վրայ պիտի բաժնուին եւ-
կու երկրին ժողովրդոց թուոյն համեմատ.

Եյս բաժանումէն դուրս պիտի մնան
Ե. 1861 ին Եւրոպայէն եղած փոխա-
ռութիւնը որ Տանիմարայի վրայ պիտի
մնայ.

Բ. Ղաշնակից տէրութեանց պատե-
րազմին ծախքը, որ գրքութիւնները պի-

տի վճարեն.

4. Օգոստոս 2 էն սիսեալ զինադա-
դար պիտի ըլլայ, երկու կողմն ալ իր ներ-
կայ զինուորական զիւրքը կամ ձեռքն ու-
նեքած երկիրները պահելով, մինչեւ որ
վերջնական խաղաղութիւնը հաստատուի.

5. Եյս նախաշաղկի պայմաններն ըս-
տորագրուելուն պէս, գաշնադիր կողմերը
Ս. Լեւոնտ պիտի գումարին խաղաղութեան
վերջնական դաշնագրին վրայ խորհրդակ-
ցելու.

Բնդհանրապէս կը կարծուի թէ խա-
ղապան բանակցութիւնները շուտով կը
լինին, վասն զի զինադադարման պարման-
ներուն նպատակով, Ժիւթլանտի մէջ բա-
նակեալ Գերմանական զօրքերուն ծախքը
երկրին ժողովուրդը պիտի հոգայ. Եյս
պիտի ծանր բեռն մը շուտով ազատելու
համար՝ Տանիմարայի թագաւորը կը հար-
կադիր բանակցութեանց ժամ առաջ ը-
մբնայուն և խաղաղութեան վերջնական
կերպով հաստատուելուն փափաքի, որ
պէս զի Գերմանական զօրքերն ալ շուտով
մեկնին Ժիւթլանտէն.

Պէտքէն օգոստոս 11 թուով դըք-
սած ըլլա մը կը ծանուցանէ թէ գերմա-
նական մեծ տէրութիւնները Ֆրանսիոյ
թիւ առաջաժողովին առաջարկեր են որ
Շէզվիկ—Շօլթէյնի գրքութեանց մէջ
առժամանակեայ կառավարութիւն մը
հաստատուի.

Սը հաւաստեն թէ այս խնդրոյն վե-
րաբերեալ բանակցութիւնները քիչ օրէն
կը լինան.

Փարիզէն կը գրեն թէ Պէժիքայի
Ս. Լեւոնտ թագաւորը որ Ս. Լեւի հան-
քային շուրջը կը գտնուէր, օգոստոս 6ին
Փարիզ հասեր է և քանի մ'օր ալ հոն
կենտեւ ետեւ Պրիւքսէ վերադարձեր է.

Եւրոպիայէն եկած վերջին լուրերը
խաղաղութեան յոյսերու նպաստաւոր են.

Հիւսիսականայ Լինքոյն նախագահը
500000 մարդ ի զէն հրաւիրեր է. բայց
այս հրաւերը ծանր դժուարութեանց ա-
ռիթ եղեր է. Ժողովուրդը չուզեր զե-
նուոր դրուել, և անը տեղ կառավարու-
թեան դէմ դնելու միաբանութիւններ կը
կազմուին.

Ինչպէս որ կերելի, այս կերպով հիւ-
սիսային կառավարութիւնը չպիտի կրնայ
նոր զօրք գումարել, որուն շատ պէտք ու-
նի. ուստի յառաջիկայ սեպտեմբեր 5էն
ետեւ բռնի զինուորադրութիւն ընելու պի-
տի հարկադրի, և այս միջոցն ալ մեծ
ընդդիմութեանց և հետեւաբար ծանր ան-
կողմութեանց առիթ պիտի ըլլայ, ինչպէս
որ արդէն ստիչ առաջ եղած էր.

Լոնդոնիցից որ առաջ խաղաղութիւն
բառը բերանին առնելու չէին համարձա-
կեր, այլ ընդհակառակն՝ պատերազմի ա-
մենայն ստատկութեամբ շարունակել կը
քարոզէին, հիմա բերանին փոխեր, խա-
ղապան խորհուրդներ կուտան.

Ս. Երջանգէն ներկայ ամառուան ապար-
դիւն պատերազմին վախճանը և նոր նա-
խագահի մտաւայ ընտրութիւնն անշուշտ
պիտի լուծեն պատերազմին և խաղաղու-
թեան խնդիրը.

Թուրքիւն ապստամբութեան խա-

ղաղելուն լուրը պաշտօնական կերպով ըս-
տուցուեցաւ.

Պէյը հետեւեալ զեջուրներն ըսեր է.
1. Ղլտտարի 72 զուրուշէն 20 զուրուշե-
կընցնել. 2. Տանուրդական տուրքը (եօ-
շուր) կիսով չափ նուազեցնել. 3. Ղա-
ւառայ Գասրները բնիկներէն ընտրել ժո-
ղովրդեան ձեռքը. 4. Եւրոպայութեան
գրքութեան համար լիախառն ներդրու-
թիւն ու անընդհարութիւն.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրտսերից թուով հրատարակած
էինք թէ օգոստոսի 1 Ինքնակալ յու-
լիս ամաց սկիզբները Բ. Գաւան ըրած
տարեկան այցելութեան օրը, իր ամեն կար-
գի հպատակաց ըստ ամենայն անդորրու-
թեանն ու բարեկեցութեանը մասին ու-
նեցած հայրանքով և անուշ հոգածու-
թիւնն յայտնելով, հրամայեր էր որ իր
այս անդիզդի կամքը բոլոր գաւառացի կա-
ռավարներուն հաղորդուի.

Ս. Եւրոպայի կայսեր այս բարձր հրա-
մանը գաւառացի բոլոր կառավարներուն
զինուորէ գաւառ. Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իս-
լամ Էֆէնտին ալ իր կողմանէ բոլոր գա-
ւառացի գաւառներուն յատուկ հրա-
մանագրեր զիւրեց, որուն մէջ առատաւը
նամ Ինքնակալին վեհ գիտաւորութիւն-
ներն և կայսերական կառավարութեան
շնորհիւ եղած բարեկարգութիւնները մի
առ մի յիշելով՝ կը պատուիրէ որ տէրու-
թեան ամեն կարգի հպատակաց գործերն
արդարութեան և իրաւանց կշռով և ըստ
ամենայն օրինաց համեմատ անօրինելու
ջանք ընեն, և գաւառացի կուսակալներուն,
միւտիկներուն և ամեն կարգի պաշտօնա-
տարաց հետ իրենց յանձնուած գործերն
իւրեւ իրենց սեփական գործերը՝ արդա-
րութեամբ և խնամով տեսնեն, բարձի
թող չձգեն, բնաւ մեկու մ'իրաւանց կո-
րըտեան տեղեք չտան, տեսած գտերն
նուն համար տէրութեան կանոնաց որո-
շածէն աւելի ծախք չառնեն, և որ և իցէ
մեկու մը նեղութիւն չպատճառեն. ապա
թէ ոչ՝ ծանր պատասխանատուութեան
ներքեւ կիսան և խիստ պատիժներ կը կը-
րեն.

Եյս պատուէրներուն հետեւ և կու-
սակալաց զեջուած կայսերական հրամանին
մէկ մէկ օրինակը յիշեալ գաւառներուն
զիւրեց Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Է-
ֆէնտին.

Եւրոպ. ուրբաթ օրը Ս. Եւրոպայի Ինք-
նակալը կէսօրուան աղօթքէն ետեւ կայսե-
րական Պէյը Նիհատ շոքեշարֆ Ֆրդա-
թօնով՝ Նիկոլիզիա գնաց, այնտեղի
կայսերական նաւ արանին մէջնոր շինուած
Սուլաֆէր և Սանուրաս անուն շո-
քեշարֆ քորվէթներուն ծովէ լծնելուն
ներկայ գտնուեցաւ, և կիրակի օրը մայրա-
քաղաքս վերադարձաւ.

Սիրակի իրիկուն տաճկաց Սէփուտի
տօնին առթիւ մայրաքաղաքս բոլոր մըզ-
կիթները, հասարակաց շէնքերն և կայսե-
րական նաւերը գոյն գոյն կանգնեցնելով՝

լուսավորեցան. Եւրոպայի օրն ալ օ-
գոստոսի 1 Ինքնակալը մեծահանդէս շո-
քով Սուլթան Պալատի միջիթը գնաց
Տաճկաց Սարալերին վարուց ընթերց-
մանը ներկայ գտնուելու.

Եյս կրօնական արարողութեանն ե-
տեւ կայսերական պարտը Նիքեայ (ընդու-
նելութիւն) եղաւ.

Սը լսեք թէ Եգիպտոսի փոխարքայ
Բարձր. Իսմայիլ վաշային բարձր. մայրը՝
որ ամառուան եղանակը մայրաքաղաքս ան-
ցնելու համար ժամանակէ մ'ի վեր Ս.
Պօլիս կը գտնուէր, յառաջիկայ երկու-
շաբթի օրը Եգիպտոսի արաւի վերա-
դառնայ կայսերական Սայիք-Շատի շո-
քեշարֆ Ֆրդաթօնով.

Օգոստոսի 1 Ինքնակալին թիկնա-
պահներէն գնդապետ Բաուֆ պէյն ալ
պիտի ուղեկցի անոր.

Իսկ բարձր. փոխարքային տիկնանցն
համար կըսուի թէ տակաւին ժամանակ
մ'ալ պիտի կենան մայրաքաղաքս.

Օգոստոսի 1 Ինքնակալը Գաւառ-
այի տեղակալ կառավարիչ Սամուլ
մարտիանտին առաջին կարգի, և Գաւ-
մառայի տեղակալութեան նախագահի փո-
խարք Բօլիէր Սեպուհին երկրորդ
կարգի Սէֆիտին պատուանշան շնորհեց.

Տէրութեան բարձրագոյն ատենին ան-
գամ Ս. սեմ. Նեփէս վաշան կայսերա-
կան պալատին առաջին Սիւսայիպ ան-
ուանեցաւ՝ նախկին պաշտօնն ալ վստմը
նալով.

Մայրաքաղաքս երեւել յոյն սե-
ղանաւորներէն Եօրիպի Օւֆիթօրու-
լու Էֆէնտին երկրորդ կարգի պաշտօնա-
լութեան առաջին կարգի Սիւթեմայի Ե
աստիճան շնորհուեցաւ.

Շէքեթի Սայրիէի առաջին կարգի
Հաֆը Սիւլէ յոյն Էֆէնտին և Շէքեթի
Օսմանեան գեսպանատան առաջին քոր-
տուար Էֆիսիս Էֆէնտին երկրորդ կար-
գի պաշտօնատարութեան աստիճան շնորհ-
ուեցաւ.

Եււտրական ատենին անգամներէն
Սիւթեմայի և Յօհաննէս Էֆէնտինե-
րուն երրորդ կարգի պաշտօնատարութեան
աստիճան շնորհուեցաւ.

Կայսերական հրամանաւ՝
Կայսերական պալատին վերաւտեսու-
լ. սեմ. Հադգի պէյը Սիւլէթութեան
բարձր աստիճանաւ արքունի պալատին
Սիւլէր անուանեցաւ.

Եււտրական վաշան Սարուլտանի գայ-
մադամ անուանեցաւ.

Եւրոպի գայմադամ Հադիպ Էֆէն-
տին Սիւլէթի գայմադամ անուանեցաւ.

Եւրոպի գայմադամ Հադիպ Էֆէն-
տին Սիւլէթի գայմադամ անուանեցաւ.

Գայմադամ Բիւլթէմ պէյը և հապա-
լտաւ Ելի պէյը օստիկանութեան ժո-
ղովն անդամ անուանեցաւ.

Գանուրի մաքատուն վերաւտեսու-
լ. Սայրի Էֆէնտին Պաուսայի մաքատուն

վերադառնալ անուանեցաւ :

Պատկերով մարտական վերադառնալ Մ. Ռիպ Եֆէնտին Սիւրբուր (Վարդապետ) մարտական վերադառնալ անուանեցաւ :

Մէհմէտ Ա. ապի էֆէնտին Պաշտապետ մարտական վերադառնալ անուանեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան համար որոշուած Բնիկա նուր ժողովն երէի՝ ուրբաթ՝ դեմարտուեցաւ Պաշտապետ Ս. Լուսաբալէ եկեղեցին : Բայց դժբաղդաբար Սահմանադրութեան պահանջած օրինաւոր թիւը ներկայ չըլլալով, վաթսուէ Երեւանի մինչեւ ժամը եօթնուկէս սպասելէ ետեւ, խորհուրդ ըրին և համաձայնութեամբ ս. թոշեցին երկրորդ անգամ հրաւեր գրել լայնակայ երեւանիստաց, և յառաջիկայ ուրբաթ օրը՝ օգոստոս 14՝ նորէն միջնաժողով գումարել Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքի ընտրութիւնը կատարելու համար :

Հետեւաբար ներկայ երեւանիստաց յառաջիկայ ուրբաթ օր անպատճառ ներկայ դառնալով խօսք տալով, ժամ 8ին ջրուեցան :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտապետի դուրսը պատահած ողբալի հրկիզութիւնը բաղկացած առաջաւորաւ աղագայնոց որոշմանը թեան աստաւրէի մ'եղած է :

Երբեք երկու բարեպաշտ անձինք անցեալ կիրակի օր հարիւր հօտայ հաց բաշխոր են հրկիզելոց, և տեղւոյն թաղական խորհրդին խնայ տուել են որ նոյնպիսի ևս չնորհելու սրտաբաւ են, զոր երբ ուղին կրնան ստանալ :

Նոյնպէս ուրիշ անուանաւոր անձ մը՝ որ անձանթ մնալ հուզէ, անցեալ կիրակի օրը Լէնինգրադէն, Պաշտապետի, Լանկայի և Սամաթիոյ թաղերուն մէջ ջրուեալ հրկիզելոց գառ գառ այցելութիւն ընելով մեծադուժար դրամ բաշխելէ աւանդ :

Ար լսեց նաեւ թէ մայրաքաղաքիս արհեստավարութիւններէն մէկ քանին բաւական դուժար մ'արդէն հաւաքած և հետզհետէ հաւաքելու վայ ըլլալով, իւր մաց տուել են Պաշտապետի դուրսի թաղական խորհրդին թէ իրենց հաւաքած դրամն հրկիզելոց պատսպարան շինելու սահմանուած է : Ուստի կառավարիւն որ անպատշաճ չընտրութեան ձեւնաւորուի :

Չնուազանք եւս դառն բաժանիք քաւոր բաղկացիւ խոշոր աղագայնոց օգնութեան համարին հայոց բնաւոր առաջնութիւնն ըլլալով, աւելորդ կը համարենք մեր բարեւեր աղագայնոց հրաւեր կարգաւ այսպիսի առաքինական դարձի մը մասնակցելու :

Հինգշաբթի օրը Եւստիոյ Ա. Պրանցիսիոս Յովսէփ կայսեր ծննդեան տարեգարձն ըլլալով, մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը դանուած բոլոր Եւստիական շողեւանները դոյնդոյն դրօշներով զարդարուեցան, և օսմանեան պատերազմական շողեւանէ մ'ալ թնդանթներ արձակուեցան :

Ար հաւաստեն թէ մայրաքաղաքիս անդրկիսիան դեպքան Ա. սեմ. Ար Հէն. ըի Պաշտապետ օրերս Եւստիական պիտի երթայ :

Ներկայի Զաւարապետ մէջ հետեւեալը կը կարգանք :

« Երբեք եւ որ ասիւ առաջ կայսերական կառավարութիւնը Սարգսի Սահիհներուն վաճառութիւնը թղթատարութեան վերադառնալով յանձնեց : Նոյն դրոշմադրութիւնը կեղծ գտնուելով՝ քանի մ'անձինք բռնուեցան և այս բանին քննութեանը համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ :

« Յիշեալ յանձնաժողովն բրած խուզարկութիւններէն խորագրութեան կառավարներ ծագելով՝ անցեալ շաբթու Բեթլեհիմի մէջ սեղանաւորի մը խանութ յանկարծ կ'օրուեցաւ, և Ման ալթըր աւստրիացիի մը վաճառատան մէջէն ալ 110 հազար դուրուշ կեղծ Ա. արաբա գտնուելով ոստիկանութեան դուռը արբեցաւ : Եւս դորձին համար կազմուած յանձնաժողովն քննութեանը միջոցաւ մինչեւ ցարդ չորս հարիւր հազար դուրուշ չափ կեղծ Ա. արաբայի Սահիհէ գտնուած է, և դանձուց պաշտօնատան վեզնետարներէն Զատան և Էտիպէ Եֆէնտիններն ալ այն կեղծ վարագաններուն նենդութեան մասնակցի ըլլալին ստուգուելով՝ բանտարկուեցան և ոստիկանութեան դուռը քննութեան տակ են :

« Եւս Եֆէնտիններն կատարելապէս յայտնուեցան համար Ա. Եֆէնտար պաշտօնէն հեռացուի և Եֆէնտին և Եֆէնտին մէկ քանի անձինք ալ բանտարկուեցան : »

Շաբաթային օգոստոս 4 թուով դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ բաւական ժամանակէ ի վեր Պաշտապետի սահմաններուն բաժանմանը վարչօր յիշեալ պէտքութեան և Բ. Պրան մէջ ծագած անհամաձայնութիւնը վերջապէս կարգաւ դրուել է երկու կողմէն համաձայնութեամբ :

Երբ որոշումն այս է եղեր որ Պաշտապետ մեծ տեղութիւններէն ծանուած երկրորդն ամբողջ իր ձեռքը պիտի պահէ :

Բայց 1855ին և 1859ին Բ. Պրան դրուած երկրորդն համար դրամական հատուցում մը պիտի ստանայ Բ. Պրանէն :

Երբեք Բ. Պրան լիարժեք երեւանիստաց 25 թիւնէ կ'ըլլալով, հինգ օր հան կեւալէ ետեւ Բեթլեհիմի բարձրորդը դաշեր և հան գտնուած պահանջները քանդել տուել է : Բայց Ա. Խոջիկայի և Բաւաղայի բարձանց վայ շինուած պահանջներն հաստատ պիտի մնան եղեր, ուրոց մէջ արդէն Օսմանեան պահապան զօրքեր կը գտնուին :

« Պաշտապետի եկող ծանուցումներ կը հաւաստեն թէ քանի մը Պաշտապետի յոյն ընտանիք՝ որոց ամուսնները ձկնորս, նաւավար ըլլալուն պատճառաւ Պաշտապետի դուրսը կը բնակէին անցեալ հինգշաբթի դիւրը պատահած աղետալի հրդէհէն ասոնց ալ բնակարանն այրելով, հետեւեալ օրը Պաշտապետի վերադառնալուն համար նաւով ծանոց կ'ընեն, բայց ուրբաթ և շաբաթ օրերը պատահած փոթորիկէն ժամանակ Սարգսիոսի ծովուն մէջ գտնուելով, նստած փոքր նաւակին ընկողմէ և 12 հոգիին չափ այր կին և աղջիկ կեանքերն կորուսել են :

« Պաշտապետ օգոստոս 13 թուով մայրաքաղաքիս Պաշտապետի Եւստիոյ Եւստիոյ ընտանիքին հաւաքած նամակ մը բաղկացիւ աւագանութեանց և մարդասպանութեանց դրոշմը կը պատմէ : Երբեք ժամանակէ մը ի վեր յիշեալ գաւառին մէջ, մանաւանդ Պիլեհիմի մօտերն՝ անպատիժ կը դրոշմուին եղեր գրիթէ ամեն օր :

Եւստիոյ ցաւալին այն է որ աւագան կայ խուճերն ընդ հանրապէս խորակի վաճառականաց վայ կը յարձակին եղեր, և ըստ որում շատ անգամ վաճառականները վաճառի բաւական դուժար չեն ունենար, գողերը զանոնք բռնելով 100 կամ 200 լիւրայի փողանակապիւրներ ստորագրել կուտան եղեր մէկ կամ մէկուկէս ժամէն վաճառելու պայմանաւ, և իրենցմէ մէկը զըրկելով փողանակապիւրը վաճառել կուտան եղեր : Իսկ թէ որ չվաճառուի, բռնած վաճառականին անողորմաբար կը խղիւղեն եղեր :

Նոյնպէս կը խղիւղեն Պաշտապետի համար Բեթլեհիմի գաղտնի հաղորդակցում մը այս դրոշմուն պատահելով ընդլիմանալ ուղեր է, բայց սպաննուելու ու կողպուելու է :

Բանի մ'օր ետքն ալ կառավարութեան 100 հազար դուրուշ մօտ հարկերը Պիլեհիմի տանող չորս Օստիլիներ նոյն պէս բռնուելու ու կողպուելու են : վերջին օրերս ալ Իսկի Ե. Ե. Ե. Սիւրբուրիս

տղան բռնել են դրոշմը, և վրան ստակ չունենալուն համար 250 օսմանեան լիւրայի փողանակապիւր մ'առել են տղեն և հօրը դրել են, որ անվախեալ վաճառելով՝ իր որդին չարադրածայ ծանկէն աղատել է, և այլն, և այլն :

Պաշտապետի թղթախիցն այս լուրերը տալէ ետեւ, « Բաղձարի է, կըսէ, որ կեղերական կառավարութիւնն աղգու միջոցներ ձեռք առնու այս անկարգութիւնները անձեւու և ուղղործութեանց վերջ մը տարու համար, որ մեր գաւառին կառավարչին մեծ անհոգութիւնը կը յայտնեն : »

« Թուրքային յուլիս 26 թուով դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Պաշտապետի զայնմադ իւրեքի է Եֆէնտին 10 տարի առաջ Մալ-միւսիլի պաշտօնով Թուրքա դաշած միջոցին, Ա. Պաշտապետ նոր խանը սեղանաւոր Սամանեան Եւստիոյ աղայի սպասաւորներէն Եւստիոյ Տանձիկեան Մինաս անուն հայադղի մը իրեն քով ծառայութեան կ'առնու և հետք Թուրքա կը տանի : Յիշեալ Մինաս այն ժամանակէն ի վեր Թուրքա կամ Սուլթան կը դրուան եղեր, և թէպէտ իր տէրն ու տեղւոյն այլապէս գնորդ Եւստիոյ կանուանեն եղեր, բայց տեղւոյն հայ բնակիչներն անոր Եւստիոյ հայ ըլլալը կը ծանուցեն, և իրեն այն յարաբերութիւն ունին եղեր միշտ հետք : Եւստիոյ տարի մ'առաջ իր փեսան Եւստիոյ Եւստիոյ Պաշտապետ անուն անձը՝ որ այժմ մայրաքաղաքս Թաւրի բաղարը կը գտնուի, Թուրքա դաշեր, աներոյց հետ տեսութիւն ըրեր է, և այս տեսակցութեան մէջ աները դիմուեցաւ թիւն և բաղձար յայտնել է իր 16 տղայ պանդաւորութեան վերջ տալու և հայրենիքը վերադառնալու : Հետեւաբար փեսան Ա. Պաշտապետ է, խօսք տալով որ ինքն ալ իր դործերը կարգադրելով՝ Ա. Պաշտապետ և երկուքը մէկէն հայրենիքին դառնան :

Եւստիոյ համեմատ մինչդեռ փեսան աներոյց վերադարձին կ'աղատէր Ա. Պաշտապետ յիշեալ Տանձիկեան Մինասը ասիւց ամիս մ'առաջ Պաշտապետի մէջ մեռել է, և իր տէրը Բեթլեհիմի էֆէնտին՝ զայն իրեն տաճիկ թաղել տուել է իմալի մը ձեռքը :

Թուրքայի աղագայնը այս տարորկնակ լուրն առնելով, և զխանայով որ հանգուցեալը 2500 քրիստոնէսի առնելը ունի յիշեալ Եֆէնտինի վայ, և Սուլթանայի մէջ ալ 4 քաւակի միջերանոցներ ունի, զորոնք յիշեալ Եֆէնտինի իր ձեռքը անցունել կուղէ եղեր, տեղական իշխանութեան զիմեր, և եղելութիւնը ծանուցանելով՝ հանգուցելոյն մարմինը Թուրքա փողադրել ուղեր են :

Տեղական ժողովը վախճանելոյն հայ ըլլալն ստուգելով, կառավարչ Ա. սեմ. Սարգսի փաշային կողմէն հեռագրով խնայ տուել է Բեթլեհիմի զայնմադ զայն, բայց դեռ պատասխան մը չէ առնուել :

Ինչ որ ալ ըլլայ Պաշտապետի զայնմադ ամբողջ պատասխանը, սոյն լուրն արդէն ամենապատիւ Ս. Պաշտապետ Զօր և աղագայն Ա. արքայութեան հաղորդուած ըլլալով, տարակող չունենք որ ամենապատիւ ու պատշաճ միջոցներն ի դործ կը դրուին, որպէս զի հանգուցելոյն բաղձար ստուգուածը կորստեան վախճանին կ'աղատուի, և իր անտեւրուել ընտանեացն ու գաւառացի կը յանձնուի կայսերական հայրախնամ կառավարութեան շնորհիւ :

« Պաշտապետ օգոստոս 4 թուով դրուած նամակ մ'աղագայնելով Մարտի 11-ը լրջից մէջ պատահած ողորմականութեան վայ տարագրին տեղեկութիւններ կուտայ :

Թաւրիսի վախճանելոյն սահմանակցի Բաւաղայի նահանգին մէջ մեծ կորուստներ եղեր է : Միայն Պիլեհիմի զիւղին մէջ 125 մարդու գիտի հանել են ջուրերէն : Իսկ Պաշտապետ անուն գիւղն իսպառ կորուսել է իր բնակիչներով : Մարիի նեան գիւղին ալ կէսը ջուրը տանելով 50 հոգի զոհ եղեր են : Ուրիշ բաղձարիս

զիւղեր ալ նոյնպէս քիչ շատ վնասներ կրեր են : Զրեայ պանդոկապան մը իր բարձր տանը յարկին վայ երած ըլլալով, ջուրերը օրրան մը բերել նոյն յարկին վայ ձգել են : Օրրանին մէջ նորածին աւուր տղի մը կայ եղեր, որուն ծնողքը խղզուած ըլլալով չեն դանուել : Նոյնպէս Պիլեհիմի ըստած գետին վայ խրճիթ մը տեսնուել է մէջը բնակիչներով : Բայց բնակչաց աղիւղորմ և յուսահատ արաւ չանացն հակառակ՝ անհնար եղեր է օգնութիւն մ'ընել : Ա. Երեւան ջուրը երեք հարիւր տարիէ ի վեր կառուցուած եկեղեցի մը հիմնադրուել էր, դերեղման ներբայեր և մեռելոց սկիւնները յիշուցան ըրեր է :

Մերսինէն օգոստոս 6 թուով դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ այս տարին այն կողմերէն խիստ առատ բամպակի բերք կ'սպասուէր : Բայց դժբաղդաբար տեսակ մը թրթուրներ դոյնալով՝ ամբողջ բամպակի արտեր լրջիկներ փճացուցեր են, որով յուսացուածէն շատ պակաս արգելք պիտի ունենայ եղեր բամպակի մշակութիւնը :

Նոյն նամակը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Մերսինէն մինչեւ Եւստիոյ շինուելը երկաթուղին վերջնական կերպով եւ ձգուել էր է, որով հետեւ յիշեալ երկաթուղին ծախքն հաղուեալ համար հոն զսկսած դործակները վաճառել են թէ երկրին արգիւնը չկրնար այնպիսի մեծ ձեռնարկութեան մը ծախքը գոցել :

Եւստիոյ Մերսինի կողմերն ընդհատական տեղը ստանալու ծախքը ըլլալով, բաղձարի գոհել կրնէ : Իսկ Եւստիոյ մէջ տիրած թիւ 30-ի հիւանդութեան օրը գրեթէ 40-50 հոգի կը մեռնին եղեր :

Նոյնպէս յուլիս 15 թուով դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Մեքէի մէջ և շրջանները թիւ 30-ի և ուրիշ հիւանդութիւններ ծախքերով բաղձար թիւ անձինք կը մեռնին : Եւստիոյ դուրսիները որ ընդհանրապէս օգին ապահովութեան յառաջ կուգան, այս տարին այն կողմը գաղտնի ուստաւորներուն շատութեան պատճառաւ ծախքն են, ըստ որում երկու հարիւր հազարի կը համար եղեր այս ուստաւորաց թիւը :

Մեքէի բնակչաց մեծ մասն՝ հիւանդութեան պատճառաւ համար՝ քաղաքը ձգել և Սարեֆ գաղեր են, ուր որ արդէն խնայ ընդհանուր կառավարչին իրմարդիներովը նստած է :

Ուստիոյ կառավարութիւնը պաշտօնական յայտարարութեամբ մը կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ Ուստիոյ կամ Եւստիոյ մասնաւոր անձանց անուան զըրկուած քաղաքական լրագրերը բայցարձակ կերպով արգելուած են, և միայն այն քաղաքական լրագրերը պիտի կրնան ներս մանել որոնք Ուստիոյ թղթատարութեան զրաւանց միջնորդութեամբն ստորագրուած են :

Նոյնպէս քաղաքական չեղող լրագրերն ալ միայն զրաւաճառի մ'անուանը ուղղեալ հասցեով պիտի ներս մանեն եղեր :

Տաճկաց յառաջիկայ 1281 թուականի օրացոյցին մէջ կը կարգանք թէ մայրաքաղաքի մէջ՝ բայց ի տաճիկներէ՝ ուրիշ հպատակ աղագայ ունեցած զըրկուցելուն թիւ 172-ի կը համար եղեր հետեւեալ կերպով :

77	զարդ	Յուստ
30	"	Շաբաթ
44	"	Շաբաթ
8	"	Պաշտապետ
8	"	Պաշտապետ
5	"	Պաշտապետ

Եթէ այս վիճակադրական թիւը ճշգրէ՝ որուն հաւատալ ծանր կը թուի մեզ, աւագ մը աղգին որ գաւառապետութեան մասին հրեայներէն անգամ եւ մնացել է :

Եւստիոյ օրերս Պիլեհիմի մէջ Պ. Տանթի անուն ստորագրուած մը նոր գիւստար ատոյ մը գտել է, որ Բեթլեհիմի գետերուն համապատասխանութեան մէջ կը գտու-

նուէր և իրիկունները կը տեսնուէր եղբեր։
— Բնութեանցը կը յիշեն անշուշտ որ
ասկէ քանի մը տարի առաջ Հ. Բ. Բ. կը
ըլ Մարթարայ տնուն հրեայ աղայ մը
ընտրացը կամքին հակառակ Հ. Բ. Բ.
մը վաճառեցին մէկուն մէջ փակելով մը.
կըցեաց և քրիստոնեայ ըսաւ, առանց ա-
հաճ կախելու այն դառն բողոքներուն որ
ամեն կողմէն ուղղուեցաւ պապական կա-
ռավարութեան։

Եւս օրերս նմանօրինակ յափշտակու-
թիւն մը ևս պատահեց և Հ. Բ. Բ. մէջ
Ք. Բ. Բ. տնունով հրեայ պատանի մը։

Եւս պատանին կոշիկաւորի մը աստորն
է եղբեր, որուն դող մը մեծակ աղապար
է փանակուն մը, և մեծակները վանք տա-
րած ժամանակ վարպետութեամբ ներս
առնուելու և որը աղայաց վանքին մէջ փակ-
ւեր է։

Եւս փակի բռնաբարութիւններ յա-
ճախ կը պատահին Հ. Բ. Բ. մէջ, բայց կը
կարծուի թէ այս անգամ Ք. Բ. Բ. պատա-
նին իրեն դէմ եղած այս բռնաբարու-
թեան դէմ բողոքողներուն առաջինը ինք
պիտի ըլլայ։ Ար մնայ տեսնել թէ Հ. Բ. Բ.
մի կառավարութիւնը պիտի ըսէ՞ անոր
բողոքը, թէ չէ՞։ Մարթարայի ծնողաց բո-
ղոքներուն պէս աղապարէն պիտի մնայ։

— Եւս եւլ տարի Պէլճիքայի
Սանտ քաղաքին մէջ Եւրոպական գիտնոց
գումարում մ'երգաւ ընկերական գիտու-
թեանց յառաջացմանը համար։ Եւս ժո-
ղին անցեալ տեսլանքներ ամոք մէջ իր
վերջին նիստն ընելով որոշեց որ այս տարի
այ Հոյանտայի Բ. Բ. Բ. քաղաքին մէջ
նիստ ընէ։ Առաջ Հոյանտայի Ա. Բ. Բ.
գաւառին յիշեալ գիտնոց պատիւ մը ընե-
լու համար։ Եւս քաղաքին մէջ ունեցած
իր թագաւորական պարտն անոնց ժո-
ղովտոնքի ըլլալու յատկացուցեր է, ուր
այժմէն երթալ սկսել են Եւրոպայի ա-
մէն կողմէն երեւելի անտեսադէտներ, քա-
ղաքագէտներ և իրաւարաններ։

... Խմբագիր Մարտի լրագրոյ։

Պատուական լրագրոյ 649 երորդ
թիւով Առաւմտական խորհրդոյ աղ-
գային վարժարանաց համար շնորհ կան-
նաբարութեան փայ մեր գիտողութիւննե-
րը հրատարակած էինք։ Դասանակ հան-
գէտն իր 42 երորդ թիւով մեր յօդուա-
ծին վայցը բուն մը դրել ուղերով քանի
մը տող հրատարակած է, որ առանց մեր
գիտողութեանց վայ օրինաւոր քննադա-
տութիւն ընելու և առանց անոնց իրա-
ւացի ըլլալուն կամ չըլլալուն վայ խօսե-
լու, որուն ձեռնհաս ըլլալուն վայ կը
տարակուսինք, անոնց մէջ հակասութիւն
մ'երգաւ է, ոյն որ կը փութանք հեր-
քել ձեր պատուական լրագրոյ միջոցաւ։

Մեր Ե. Գիտողութեամբ բաժնէ կը
եղբեր թէ, ծրարին ուսման ընթացքը ի
հիմանէ փոփոխութեան կարօտ է, և Ե.
Գիտողութեամբ ալ ըսել կը եղբեր թէ,
Առաւմտական խորհուրդը զովքին նպա-
տակ ունեցած է երկրորդական փորձա-
քաններու ուսման ընթացքը Պաքսթորէա
եղ Սիանի ուսման ընթացքին համաձայն
ընելու։

Եւս հակասական է եղբեր, և ըսողը
Դասանակն է։

Մեր կը փութանք հաստատել որ
հակասական չէ, այս ալ մենք է որ կրննք
քրովհետեւ երկու պարբերութիւն մէկ մե-
կու հակասական չեն կրնար ըլլալ երբ եր-
կուք ալ հաստատ աղապարներու վայ
հիմնուել են։ Եթէ մենք ըսած ենք թէ
ծրարին ուսման ընթացքը (բոլորովին) ի
հիմանէ փոփոխութեան կարօտ է, նախ
հաստատած ենք վարժարաններու ուսման
ընթացիկ երկուքն այն է նախալրութեան
կանի և երկրորդականի բաժանումը մեր
աղբին արդի կացութեան անյարմար ըլ-
լալը, և յարմարագիւր երեքի բաժ-
նին ըլլալը։ Պարծենք ու կը ինչ բան մը
երկուքն բաժնուած ըլլալէ յետոյ երեքի
վերաճուելու համար քննադատար ի հի-
մանէ փոփոխութեան կը կարօտի։ Եւս
այս իրաւամբ Ե. Գիտողութեամբ ըսած

ենք թէ ծրարին ուսման ընթացքն ի
հիմանէ փոփոխութեան կարօտ է, ուրե-
մըն հակասական կարծեալ եղբեր.
ըսեն մէկն ուղեղ է։ Պարծենք այժմ միւս
եղբին։ Առաւմտական խորհուրդը զովքին
նպատակ ունեցած է, ըսած ենք, երկ-
րորդական վարժարաններու ուսման ըն-
թացքը Պաքսթորէա եղ Սիանի ուսման
ընթացքին համաձայն ընելու։ այս ալ
ձեռնարկութիւն մըն է, զոր կարծենք
աղապարներու հարկ չլայ։ Բայց ինչ
պայմանով կամ եղանակաւ անոր համա-
ձայն ընել հարկ ըլլալը երկրորդական խո-
ղի է։ Հիմա որ հակասական կարծեալ
երկու եղբերուն ուղեղ ըլլալը հաստատե-
ցինք, կը հեռուի թէ մեր յօդուածին
Ե. և Ե. Գիտողութիւնները հակասա-
կան չեն մէկ մէկու։ Եւս անձ որ քիչ
մը խորհելու կարողութիւն ունի, առաջին
հայեցողութիւն կրնայ դատել որ աղապար
վարժարանաց ուսման ընթացքը Պաքսթ-
որէա եղ Սիանի ուսման ընթացքին հա-
մաձայն ընելու նպատակը, այսինքն Պաք-
սթորէա եղ Սիանի համար հարկ եղած
ուսմանըներն արդային վարժարանաց մէջ
աւանդելու նպատակը կրնայ զովքին ըլ-
լալ։ Բայց ասով նոյն ծրարին աղապար
վարժարանաց յարմար և ի հիմանէ փո-
փոխութեան անկարօտ եղած չլինար ըլ-
լալ, ըստ որում նոյն ծրարաց մէկը գաղ-
ղեսցուց և միւսը Հայ աղբիս համար
պարտաւորութեամբ է։

Օտրմանը չարաճառներ մեզնի որ Դա-
մանակ հակասական կանոններ մեր յօդ-
ուածը։ Դասանակը որուն հակասա-
տութիւնը հանրաճանօթ է և կը զրու-
թեանց մէջ հակասութիւններ ցոյց տա-
լու համար գիտարութիւն չլայ։ Իր ամեն
երկու թերթէրը, երկու էջերը, երկու
պարբերութիւնները, շատ անգամ երկու
աղբեր կամ երկու բաւերը մէկ մէկու
հակասական են, և անոր հակասաստու-
թեան վիճիւր շատ ըրադիրներու և արա-
մախճ գրիչներու կողմանէ արուելէ յե-
տոյ, ուրիշ գրութիւնները հակասական
անուանելով կը յիշեցնեն մեզ տաճկա-
կան այն առածը, որ գալիսնար եղոր
զինացին ալ գալիսնար կը տեսնէ կրտ։

Ինչու ենք Ե. Գիտողութեամբ
8 օգոստոս 1864
Ա. Գիտող

Եւս եւլ մարտ 16ին Եւրոպայի Ար-
տական Ժողովոյ առջև Պ. Զամուռնեանի
և լրագրոյ խմբագիր անօրէնին մէջ եղած
խօսակցութիւնները Պ. Զամուռնեանի
քննարկ ու անհանգիստ մտքով մեր յարմար-
ութիւնը քանի մը շարքով ի վեր Եւրոպայի
մէջ հրատարակել սկսած է։

Եւս հրատարակութեան ինչ տեսակ
եղբերուաքաղ մը ըլլալն աւելորդ կը հա-
մարենք հակաբանել, բայց որովհետեւ
մեր հրատարակած արձանագրութիւննե-
րն արդէն մենք ամսի մը չափ Ար-
տական Ժողովոյ քննութեան յանձնելի
եղաւ հրատարակած էինք, ուստի յանու-
նչելարութեան և արդարութեան կը խնդ-
րենք Արտական պատկառելի Ժողովին
որ զէթ այս պարագայի մէջ բարեհաճի
իր առեւտրութիւնն հրատարակել, որ
պէս զի հանրաճանօթ Զամուռնեանի ինչ
ուղայ տէր ըլլալը եթէ չըլլալով մը կայ
ընթացի հակաբանայ։

Թող հաւատարի ըլլայ Արտական Ժո-
ղով որ մեծ ծառայութիւն մ'ըրած կըլ-
լայ աղբին այն ատենագրութեան հրա-
տարակութեամբ, զոր անփաւեր համա-
րելու Ժողոված է Պ. Զամուռնեանի իր
մէ տարադրեալ չըլլալուն համար, որ
պէս թէ ինք Արտական Ժողովին աւելի
փաստութեան արժանի եղած ըլլալ աղ-
ղին առջև, և իր քննադատ հրատա-
րակութիւնն ալ նոյն ատենագրութեան
նէն աւելի վաւերական։

Մեր տարակոյս չունինք որ եթէ
Արտական Ժողովն իր առեւտրութեան
մէկ քանին, կամ գոնէ վերջին օրերս ի-
րեն ներկայացած կարեւոր յարաբարութե-
թիւնը հրատարակէ, աղբը պիտի տեսնէ

թէ ձգվելով ենք ինչ դործեր կը տեսնեն
աղբին մէջ Պ. Զամուռնեանի միջնոր-
դութեամբ։ . . .

Թեքիտային յուլիս 31 թիւով հե-
տեւար կը գրեն։

... Խմբագիր Մարտի լրագրոյ։

Իզմիրի մերաւնայ պատուաւոր վաճա-
ռականներն Սպարթաքան մեծապատիւ Եւ-
ղուպ աղան իրեն աղին քննադատութեան անցեալ
ձառիկ շարքուն Ս. Թագաւոր Եւրոպայի
ուսման կեանք ըլլալով, Նորին մեծապատու-
թեան անգղայ հայապագութեանը ցոյց տուած
աղապարական դործերը պարտք դրած էին
մեր նուազագուծութեանը վրայ, որ յիշեալ բարե-
սէր անձին լոյր որ առատաձեռնութիւններն
ընդհանուր Հայ աղբիս ծանուցանեց, Այս
սակայն մէկ քանի խոստովանեց ևս դործադ-
րելու համար զեւ ժամանակի կարօտ ըլլալով
պատեհ առթիւ սպասելու ստիպուած էինք։
Ասոնցմէ առաջինը խոստեց երեւել հրամայած
դատկանան էր, որն որ արդէն ծանուց հան-
ւած է, երկրորդը՝ Ս. Եւրոպայի ամեղջական
ներկը նորոգելու ուխտը, որուն համար իզմի-
րէն յուլիս 12 կըրակէ օրը յերեւել ներկարար
խաւրած էր, որք արդէն սկսած են ներկելու,
և յուսով ենք որ մինչեւ վերափոխման տնի
օրը ամբողջ ճաճարին ներկը լցնեն, որ օրի-
նաւոր կառակալով յորդուց յորդի չնորհի
խոստացած հինգ հաւա տաճկական լրանե-
րու հաշուէն բաւական դուրս մը կանխիկ
հատուցանելով չլինել սաղ սկսած է։ Ասոնցմէ
զատ յիշեալ հոյակապ անձը անգղայ աղբա-
նոց պատկառելու աւագելի կացութիւնը տես-
նելով շատ ջանք ըրաւ երկու հակառակի ուղ-
մեր միայնելու, և յատուկ ժողովներ
դուրսբերելով հայրական խրատիւր և յորդ-
րանք վերջապէս յաջողեցաւ թաղական խա-
ղաղութիւնը վերադառնալու հաստատելու։ Բայց
զգաւորաբար իզմիր վերադառնալէն ետք
ամեն բան իրիկն հին կերպարանքն առաւ։
Սակայն յիշեալ մեծապատիւ անձն ամենեւին
չվաւերելով դարձեալ առաջին պարտք մը սե-
պած է անդադար դրաւոր յորդանքներով
սիրոյ և միաբանութեան հրաւիրելու անգ-
ղայ աղբայինները, և արդէն կիսով չափ ալ
նպատակին հասած կրնայ համարուել։ Արդ,
Նորին մեծապատուութեան այս աղապարա-
կան մեծ եղանակը սիրա կուտայ տնի ատենե-
ւաւորութեանը, որ Ս. Թագաւոր վաճառ-
հին իզմիր թաղին մէջ կառուցանելու մագիւր
եղած դպրոցին ալ չլինելու ձեռք դարնենք։
որպէս զի դպրոցի պակասութեան առթիւ
չորս տեղ բաժնուած քաղաքի երկու սեռի
թշուառ անմիտ օրինաւոր չէնք մէջ հա-
ւաքելէ դատ, Վերափոխման տնի ատենե-
րն ալ վաճառեցին առթիւ իզմիրի ուխտա-
ւոր աղբայնոց յատուկ ու միանգամայն պատ-
րաստական թաղ մը ձեռք բերելու բարեկա-
ղութիւնն ունենանք, քաղաքային կը որչի-
եալ աղբային անձը մեր այս ձեռնամուկ ըլ-
լալիք դործին մէջ ալ իրեն բարեհաճաւ ա-
նունք իր համարին հայրենակցացը անուանցն
հետ մէկ տեղ պանծացնէ, ատենք բուն իսկ
իրենց արդեւորքը չլինուած թաղը հիմակ ալ
նախ դպրոցի և երկրորդապէս ալ իզմիրացոց
յատկացեալ նոր թաղի մը փոխարինելով։

Գոնովեան և չորհակալեաց արժանի
է նաեւ քաղաքի Վիլլաք Սիւտիլի բարե-
սիրա վաճառատն Օսման պէյին աւելած ջը-
րանցներուն նկատմամբ ցոյց տուած ե-
ռանդուն ջանաւորութիւնը, քանզի ուր որ
անցայտ եղած ջրեր դառնուել կը լսէ, իսկոյն
անձամբ կըրթալ կը տեսնէ և նորոգել կու-
տայ։ Ինչպէս որ տեղայն աղբայնոց ջրի երե-
սէ քաղած անաւանիկ խցմով լինելու ևս տես-
նելով իրեն բնածիր և անաղիւրդ զմէջ ալ իրեն
պէս վառեց անցայտ եղած մէկ թաղական ջու-
րերին կրկին ձեռք բերելու, Գեանափորաւ-
րաքաղած ջրանցները փորել սկսած օրեր-
նիս մինչեւ անգամ իրեն պատուոյ հաղուստ-
ներովն անոնց մէջ ինչեւեղ արաքաղած կէ-
տանք անձամբ նկատելի զարմացումն մե-
րաղիկաց, և անանկով յաջողեցաւ վերջա-
պէս յիշեալ կորսուած ջուրը վերադառնալ-
բի լինիս դարձնելու։

Եւս եւլ Սուլթան Սպարթաքան Սպարթաքան մեր
առատապագութեան մեծագոր Սպարթաքան, որուն աշ-
խարհային բաղկացը ներքեւ այսպիսի հոյա-
կապ պաշտօնատարներ երեւել սկսան։ Արդ,
թէ Նորին վաճառատնութեան մեծագոր Սպարթաքան
անդին կընացը և թէ յիշեալ Սիւտիլի պէյին
արեւշատութեան համար տեղայն հայ աղ-
ղութեան բերնէն եղած օրհնութեան աղա-

ղաններն անպատմելի են։
Բարեհաճեցէք ուրեմն, . . . տէր, այս
ուշադրութեան արժանի երկու գլխաւոր կէ-
տերուն պատուական թերթ երկուք մէջ տեղի
չտրեւելու։

Որով մնամք յաւէտ չորհապարտ
Նորնոր թագաւոր խորհուրդ
Ս. Թագաւոր Եւրոպայի
(Կէս)

ՏՆՏԵՍԵԿԵՆ
Յաջողութիւնը կամ ձախողութիւնը երկ-
րորդական լրագրոյ մէջ
Գ. Գ. Գ.
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՔ
ԳԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
(Շարունակութիւն Տես թիւ 657 659 661)

Արեւն երկրագործական դատարար
կուլթիւնը որ կողմէն ալ որ նկատուի, կը
տեսնուի որ «գործնական հմտութիւն»
միշտ առաջին կարգին և յաջողութեան
իրեւ անհրաժեշտ պայման կը ներկայա-
նան։ Վերադառնալէս այս բանն է որ յա-
ջողութիւնն այսպիսի դժուար կրնէ. փան
զի կարծես թէ հոս միջոցական բոլորակ
մը կայ. քանզի այս հմտութիւններն ստա-
նալու համար պէտք է անձամբ դործնա-
կանել, և սակայն անհրաժեշտ պէտք է յա-
ւաքողոյն անոնց տէր ըլլալ, գործառնու-
թեան եղանակները մէջ մեծամեծ
փոփոխութիւններ կը տեսնուին յաջողած հա-
մար։ Եւս երկրորդական մէջ ուր երկրա-
գործութիւնն արդէն խիստ յառաջ գա-
ցած է, ուր շատ մը աղաքներուն մէջ
ի դործ դրուած միջոցները կատարեալ
գործութեան բաւական բարձր աստիճա-
նին հասած են, ինչպէս Միւլիոյ, Պաղ-
ղոյ և Գերմանիոյ մէջ, այս ծանր դժ-
ւարութիւնն ըստ ինքեան վերցած է.
քանզի երկրագործութիւնն ընել ուղղ-
երկրատարքը, եթէ հայրենին ինքնին
երկրագործ չէ, կարուածին միայն կար-
ւածատարող կամ վարձաւորաց քով կը
կը մանան։ Հոս, երբ գաղափարաւորութիւն-
նին քիչ մը յառաջ երթալ, իսկոյն կ'ըս-
կրնին տիրող անմիջապէս հրամանին տակ
հսկելու և ուղղելու աղաքակալին աշխա-
տութիւնը. և այսպէս տիրող վատահա-
թիւնն աճելով, նաեւ քանի կը տեսնուի որ
աշակերտն իւր յառաջատուութեամբ ստա-
ցած հմտութիւններով, անոր առաւել
ևս կարժանացոյ, երկրատարք մը աստի-
ճանաբար կը հասնի շատ անգամ խիստ
տարածութեան կարգաւոր մը բոլոր աշ-
խատութիւնները գրեթէ առանձին ուղ-
ղելու։ Այս միայն այս կարուածներուն
մէջ ընդհանրապէս խիստ կանոնաւոր կեր-
պով բռնուած հաշուետուարները կը
ձանչէ, այլ անոնք խիստ երկար ժամա-
նակ ինքը կը բռնէ, որով գործառնու-
թեան յատկացեալ զոյն օգտակար բաշխ-
ման վերաբերեալ բոլոր հաշուներուն
հետ կ'ընտանեայ։ Եւս անգամ այս
աշակերտութեան ժամանակն երկրագոր-
ծական դպրոցի մը մէջ երկու տարի ուս-
մամբ կը լրացնեն։ Ստուգել ասիկայ դա-
տարակալութեան ամենեւին աղաւթ միջոցն է,
որով երկրատարք մը առանց իրեն համար
փոստի վախճ, աղապարին մէջ իւր հաշ-
ւոյն ի դործ դնելը գործառնութեանը
յաջողութեան անհրաժեշտ պէտք եղած
գործնականութեան հմտութիւնները կըս-
տանայ։ Բայց զիւրաւ կը հասցուի որ
այս միջոցը երկրագործութիւնն արդէն
խիստ յառաջ գացած երկրի մը մէջ, միայն
կրնայ ի դործ դրուել. երկրագործու-
թիւնն եւ միջոցը երկրի մը մէջ, ինտան-
կ և ինք հայրենաբարք երկրագործին քով,
մարդկային անդորր դասէն եղող երկ-
ատարք մը աններելի վիճակի մը մէջ կը
գտնուի. և որչափ ալ հոս սովորեցնեն
իրեն օգտակար ըլլան, բնաւ չհաւանիր
անոնք այս տեսակ աշակերտութեան մը
մէջ կրննք բարոյական և բնական զը-
կուծութեամբ դնելու։ Առաջ գաղափարա-
կութեան այս միջոցն ընդհանրապէս մի-
այն խիստ երկար աղապարի մը մէջ յու-

